

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos

Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo

2025 m. *birželio 9d.*

įsakymu Nr. *A-15-1203/25*

PATVIRTINTA

Vilniaus lopšelio-darželio „Krivūlė“ direktoriaus

2025 m. *birželio 19d.*

įsakymu Nr. *K-18...*

Vilniaus lopšelio-darželio „Krivūlė“ ikimokyklinio ugdymo programa

VAIKYSTĖS TAKELIU

Vilnius, 2025

1. Bendrosios nuostatos

Vilniaus lopšelis-darželis „Krivulė“ (toliau – mokykla) yra sostinės senamiestyje įsikūrusi ugdymo įstaiga, vykdanči ikimokyklinį ugdymą vaikams nuo 2 iki 6 metų bei vienerių metų trukmės priešmokyklinio ugdymo programą. Mokykloje ugdymas vyksta lietuvių kalba, tačiau mokykla atsižvelgia ir į dvikalbystės keliamus iššūkius, kuomet vaikas į mokyklą ateina kalbėdamas kita nei lietuvių kalba. Mokykloje dirba profesionalūs, nuolat savo kvalifikaciją tobulinantys mokytojai, ugdymui taikantys šiuolaikinius, vaikų patirtį atliepiančius metodus.

Ši ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – programa) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 patvirtintomis *Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis*, taip pat atsižvelgiant į Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją, tarptautinių organizacijų rekomendacijas dėl ankstyvojo ugdymo kokybės ir švietimo politikos krypties bei mokslinius tyrimus apie vaikystę ir ugdymą(si).

Ši programa grindžiama vaiko, kaip aktyvaus, smalsaus, tyrinėjančio ir bendradarbiaujančio asmens, samprata. Ugdymas(is) organizuojamas siekiant sudaryti kiekvienam vaikui sąlygas augti, mokytis ir tyrinėti pagal jo unikalų raidos tempą, poreikius ir gebėjimus.

Programa remiasi visuminio ir įtraukiojo ugdymo principais, atliepiančiais šiuolaikinę vaikystės sampratą. Siekiama užtikrinti harmoningą vaikų emocinių, socialinių, pažintinių, fizinių ir kalbinių gebėjimų raidą, kuri būtų grindžiama bendradarbiavimu, žaisme, tyrinėjimu ir vaikų patirčių įvairovės pripažinimu.

Mokykla dalyvauja ilgalaikiame tarptautiniame socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymo projekte „Zipio draugai“, kuris taikomas priešmokyklinio amžiaus vaikams. Programa padeda ugdyti gebėjimą įveikti kasdienes sunkumus, spręsti konfliktus, atpažinti ir įvardyti jausmus bei ieškoti pagalbos. Projektas padeda kurti emociškai saugią ir palaikančią ugdymo(si) aplinką, kurioje vaikai mokosi būti su savimi ir su kitais. Daugiau informacijos apie programą: <https://www.vaikolabui.lt/zipio-draugai/>

Be to, ikimokyklinio amžiaus vaikų socioemocinei raidai stiprinti taikoma ir „Kimochi“ programa (<https://www.kimochis.com/>), kuri remiasi žaismingu emocijų atpažinimu, įvardijimu ir valdymu. Programa naudoja žaismingus personažus – minkštus žaislus su integruotomis emocijomis, kurios perteikiamos aiškiomis veido išraiškomis ir simbolinėmis emocijų pagalvėlėmis. Vaikai mokosi atpažinti savo ir kitų jausmus, lavina empatiją, bendravimo ir konfliktų sprendimo įgūdžius, o pedagogai turi papildomą įrankį ugdyti emocinį raštingumą kasdienėse situacijose.

Vienoje iš mokyklos grupių ugdymas papildomas Valdorfo pedagogikos elementais, kurie padeda kurti ramią, ritmingą, vaikų pojūčius tausojančią aplinką. Daug dėmesio skiriama natūraliems žaislams, metų ritmui, meninei raiškai, pasakoms ir ritminiams žaidimams, stiprinantiems vaikų vaizduotę, vidinę ramybę ir socialinius ryšius.

Programa bus peržiūrima ir atnaujinama kas penkerius metus, atsižvelgiant į:

- naujausius mokyklos įsivertinimo rezultatus (pagal IPU metodiką),
- aktualias švietimo politikos kryptis,
- mokytojų ir tėvų bendruomenės įžvalgas bei patirtį įgyvendinant programą.

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Vaikas yra aktyvus, smalsus ir kūrybingas mokymosi proceso dalyvis, kurio ugdymas vyksta per patirtį, tyrinėjimą, bendradarbiavimą ir refleksiją. Programa grindžiama visuminio ugdymo(si) samprata, užtikrinant harmoningą jo fizinę, emocinę, socialinę, pažintinę ir kalbinę raidą.

Mūsų mokyklos programa grindžiama konstruktyvistine ir sociokultūrine teorine prieiga. Vadovaujamės nuostata, kad vaikai mokosi aktyviai konstruodami žinias per patirtį ir sąveiką su aplinka bei kitais. Šios prieigos remiasi J. Piaget ir L. Vygotskio darbais. J. Piaget pabrėžia vaiko pažintinę raidą kaip individualų konstravimo procesą, o L. Vygotskis – socialinės sąveikos, kalbos ir kultūros reikšmę ugdymuisi. Taip pat remiamės J. Dewey idėjomis apie patirtimi grįstą ugdymą, kuriame vaikas veikia kaip aktyvus dalyvis, o mokymasis kyla iš prasmingos, vaikui aktualios veiklos.

Mūsų mokykloje mokytojas – tai mokymosi proceso palydovas, kuris stebi vaikų iniciatyvas, reaguoja į jų sumanymus ir padeda gilinti žinias per žaidimus, tyrinėjimą ir refleksiją. Tokia ugdymo samprata sudaro sąlygas vaikui augti kaip savarankiškai mąstančiai, empatiškai ir bendradarbiaujančiai asmenybei.

Ikimokyklinio amžiaus vaikai mokykloje mokosi dinamiškai ir skirtingu tempu, todėl ugdymo(si) procesas organizuojamas lanksčiai, atsižvelgiant į individualius vaikų poreikius, mokymosi stilius ir gebėjimus. Programa skatina savęs pažinimą, kritinį mąstymą ir kūrybinę saviraišką, pasitelkiant inovatyvius ugdymo(si) metodus, tokius kaip STEAM, Mąstymo mokyklos strategijos, E. de Bono mąstymo kepurės, T. Ryan mąstymo raktai ir Universalus dizaino mokymuisi (UDM) modelis.

Vaiko raidos ypatumai, į kuriuos atsižvelgiama ugdymo(si) procese:

1. Sparti ir netolygi fizinė raida. Vaiko augimo tempas yra individualus, todėl ugdymo(si) procesas derinamas prie kiekvieno vaiko fizinės raidos ypatumų, skatinant sveiką gyvenseną, judėjimo džiaugsmą ir kūno pažinimą.
2. Veiksmų, mąstymo ir kalbos vystymosi nevienalaikiškumas. Vaiko gebėjimai formuojasi skirtingu metu, todėl ugdymo(si) veiklos kuriamos taip, kad atsižvelgtų į sensorinę patirtį, aplinkos stimulus bei socialines sąveikas.
3. Individualūs mokymosi tempai ir unikalūs raidos bruožai. Kiekvienas vaikas mokosi savo tempu, todėl ugdymas grindžiamas lankstumu ir diferencijavimu, taikant Universalų dizainą mokymuisi (UDM).
4. Vaikai kaip aktyvūs mokymosi dalyviai. Vaikai aktyviai mokosi per patirtį, atradimus ir nuolat ieško naujų veiklų bei iššūkių. Jie turi idėjų, kurias siekia įgyvendinti savu tempu ir būdu. Mokytojo vaidmuo – pastebėti šias iniciatyvas, jautriai jas palaikyti ir pasiūlyti prasmingą turinį, atitinkantį vaikų interesus bei raidos galimybes.
5. Sinkretiškas mąstymas ir visuminis pasaulio suvokimas. Vaikai pasaulį suvokia kaip nedalomą visumą – jie nemąsto skirstydami jį į atskiras dalis. Todėl ugdymo(si) procesas organizuojamas tarpdisciplininis ir integraliu būdu, jungiant fizinį, emocinį, socialinį ir pažintinį ugdymą į vientisą patirtį.

6. Vidinių galių plėtojimas per patirtį. Vaiko ugdymasis grindžiamas nuolatiniu augimu per naujas patirtis. Svarbiausiu šio proceso pagrindu tampa jautri, pagarbi ir palaikanti socialinė sąveika, kurioje vaikas jaučiasi saugus, pastebėtas ir suprastas. Mokytojas sąmoningai kuria ugdantį santykį, remdamasis dialogiškumo principu.
7. Dialogo ir bendrų prasmų konstravimas. Vaikai ugdosi per dialogą – tiek tarpusavio, tiek su suaugusiais. Tokiose sąveikose jie kuria bendras prasmes, mokosi išklausti, priimti kitą nuomonę, ugdosi gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti. Skatinama mokymosi vieniems iš kitų kultūra, kurioje vyrauja nuomonių ir raiškos įvairovė.
8. Socialinės ir kultūrinės aplinkos svarba. Vaiko ugdymuisi svarbu, kad aplinka, kurioje jis auga, būtų turtinga, įvairiapusė, įtrauki ir ugdanti. Todėl siekiama turtinti, plėsti ir kompensuoti vaikų patirtis, ypač tų, kurie auga socialinėje ar kultūrinėje atskirtyje. Kuriamos sąlygos, įgalinančios visus vaikus augti, mokytis ir būti aktyviais bendruomenės nariais.

1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Ugdymo(si) procesas grindžiamas šiomis pamatinėmis vertybėmis:

1. Vaiko orumas ir lygiavertis dalyvavimas – pripažįstama ir puoselėjama kiekvieno vaiko individualybė, užtikrinamos lygios galimybės visiems dalyvauti ugdymo(si) procese.
2. Vaiko gerovė – ugdymas vyksta saugioje, sveikatai palankioje aplinkoje, skatinant vaikų emocinę ir socialinę darną.
3. Saviraiškos laisvė – vaikams suteikiama galimybė laisvai išreikšti save per žaidimą, meninę veiklą, socialines sąveikas ir kūrybą.
4. Lygiateisiškumas ir įtrauktis – ugdymas grindžiamas įtraukiojo ugdymo principais, užtikrinant, kad kiekvienas vaikas turėtų galimybę mokytis pagal savo gebėjimus ir poreikius.
5. Pagarba ir atvirumas įvairovei – ugdoma pagarba kitų žmonių nuomonei, kultūrai, skatinamas daugiakultūris sąmoningumas ir empatija.
6. Bendruomeniškumas ir pilietiškumas – ugdymas grindžiamas demokratinėmis vertybėmis, vaikų įtraukimu į sprendimų priėmimą, bendruomenines iniciatyvas ir aplinkos puoselėjimą.

7. Kultūrinis tapatumas – ugdomas vaikų ryšys su savo kultūra, tradicijomis ir istorija, kartu skatinant atvirumą kitų tautų kultūroms.

1.3. Vaikų poreikiai

Programa orientuota į kiekvieno vaiko potencialių galių augimą, atliepiančią jo raidos ypatumus ir ugdymosi galimybes. Vaiko ugdymas šioje programoje grindžiamas šiomis pamatinėmis nuostatomis:

1. Vaiko orumas – kiekvienas vaikas pripažįstamas kaip unikalus ir autentiškas asmuo, turintis nelygstamą vertę. Vaiko individualumas puoselėjamas visose ugdymo(si) srityse ir kontekstuose, kuriamos sąlygos jo potencialui skleisti per savitas patirtis ir raišką.
2. Vaiko gerovė – vaikų gerovė laikoma pagrindiniu prioritetu. Ugdymas vyksta saugioje, emocinį stabilumą ir fizinį saugumą užtikrinančioje aplinkoje, kurioje vaikas jaučiasi darniai su savimi, aplinka ir bendruomene. Daug dėmesio skiriama vaikų psichologiniam atsparumui ir sveikos gyvensenos įpročiams formuoti.
3. Saviraiškos laisvė – vaikai skatinami savitai ir laisvai reikšti savo mintis, jausmus ir idėjas per žaidimą, meninę, kalbinę, judesio ar socialinę veiklą. Kiekvienam vaikui sudaromos galimybės būti kūrėju ir dalyviu jam artimu būdu.
4. Lygiavertis dalyvavimas – kiekvienas vaikas turi teisę būti visaverčiu ugdymo(si) proceso dalyviu, nepriklausomai nuo individualių ypatumų ar kilmės. Pašalinamos galimos kliūtys įsitraukimui, taikant universalų dizaino mokymuisi principus ir diferencijuotas strategijas, kurios leidžia visiems vaikams patirti sėkmę.
5. Lygiateisiškumas ir teisingumas – užtikrinamos vienodos teisės ir galimybės visiems vaikams augti, ugdytis ir dalyvauti visuomenės gyvenime, nepriklausomai nuo lyties, sveikatos, šeimos socialinės ar kultūrinės padėties. Siekiama mažinti atskirtį, atstovauti vaikų interesus mokykloje ir visuomenėje.
6. Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – ugdymo(si) aplinka grindžiama pagarba, empatija ir įtrauktimi. Įvairovė laikoma vertybe, o prigimtiniai, kultūriniai ir socialiniai vaikų skirtumai – natūrali ir praturtinanti ugdymo(si) dalis. Skatinama priimti kitokį ir mokytis iš kitų.

7. Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – ugdoma pagarba kitam žmogui, gebėjimas veikti bendruomenėje, prisiimti atsakomybę už save ir aplinką. Vaikai įtraukiami į sprendimų priėmimą, ugdymo(si) aplinkos kūrimą, raginami dalyvauti kultūrinėse ir socialinėse iniciatyvose.
8. Kultūrinis tapatumas – ugdomas vaikų ryšys su savo šalies kultūra: gimtąja kalba, tradicijomis, istorija, regiono savitumu. Kartu puoselėjamas atvirumas ir pagarba kitų tautų kultūroms, padedant vaikams tapti kultūriškai sąmoningais, atvirais ir bendradarbiaujančiais bendruomenės nariais.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Programa atliepia tėvų ir vietos bendruomenės poreikius būti įtrauktiems į vaikų ugdymo(si) procesą, gauti grįžtamąjį ryšį apie vaiko raidą bei turėti galimybę prasmingai prisidėti prie ugdymo turinio kūrimo. Taip pat svarbus bendruomenės lūkestis ugdyti atsakingus, bendruomeniškus ir pilietiškai aktyvius vaikus. Šie poreikiai įgyvendinami:

- Bendradarbiaujant su šeima – organizuojami reguliarūs susitikimai, kuriuose aptariama vaikų pažanga, aptariamose ugdymo kryptys, mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo galimybės.
- Įtraukiant vietos bendruomenę – rengiamos edukacinės išvykos, įgyvendinami bendri projektai, kviečiami bendruomenės nariai dalintis savo patirtimi, taip kuriant vaikams prasmingą ir kultūriškai turtingą ugdymosi aplinką.
- Skatinant pilietiškumą – vaikai supažindinami su bendruomenės gyvenimu, dalyvauja vietos renginiuose, ugdosi atsakomybę už savo aplinką ir pasitikėjimą savimi kaip bendruomenės nariais.

1.5. Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas

Mokykla yra įsikūrusi Vilniaus senamiestyje, senovinių pastatų apsuptyje, netoli Rotušės, šalia seniausios lietuviškos Šv. Mikalojaus bažnyčios. Ypatingos senamiesčio kiemelių erdvės, unikali architektūra formuoja ugdytinių emocinį-vertybinį santykį su gimtuoju miestu. Nepaprasta mokyklos vieta taip pat sudaro vaikams galimybę plėsti akiratį, lankantis šalia

esančiuose kultūros ir socialinės paskirties objektuose, pavyzdžiui, autobusų ar geležinkelio stotyse, Lėlės teatro studijoje, dailės muziejuje ir kt.

Mokykla yra atvira visuomenei, bendradarbiauja su kitomis mokyklomis bei švietimu užsiimančiomis įstaigomis: Vytės Nemunėlio pradinė mokykla, Vilniaus Simono Daukanto progimnazija, Vilniaus Valdorfo mokykla, A. Mickevičiaus viešąja biblioteka ir kt. Taip pat mokykla yra priešmokyklinio ugdymo centras, kuris konsultuoja savo mikrorajono bendruomenę priešmokyklinio ugdymo klausimais.

Mokyklos ugdymo(si) procese aktyviai išnaudojami miesto istorijos, kultūros ir bendruomenės teikiami išteklių, kurie turtina ugdomąjį procesą integruojant Vilniaus konteksto aplinkas. Šioje programoje ypatingą dėmesį skiriame:

- Vaikų estetinės pajautos, pilietiškumo ir ryšio su gimtąja vieta ugdymui.
- Bendruomeniškumo ir kultūrinės tapatybės stiprinimui, įtraukiant vaikus į socialines iniciatyvas.
- Organizavimui edukacinių išvykų į muziejus, istorinius objektus, kultūrinius renginius.

Mokykloje kryptingai taikomas „[Mąstymo mokyklos](#)“ (angl. Thinking School) metodas, skatinantis vaikų kritinį, kūrybinį ir refleksyvų mąstymą kasdienėse veiklose. Per vaizdinius mąstymo žemėlapius, klausimų kėlimą, pasirinkimų svarstymą, vaikai mokosi aiškiau išreikšti mintis, argumentuoti, vertinti įvairius požiūrius. Mąstymo kultūra ugdoma per nuoseklų mokytojų ir vaikų dialogą, leidžiantį vaikui ne tik suprasti pasaulį, bet ir save kaip aktyvų veikėją jame. Šis metodas mokyklos bendruomenei padeda kurti sąmoningą, į vaiką orientuotą ugdymo(si) aplinką, kurioje svarbus ne tik atsakymas, bet ir pats mąstymo procesas.

Mokykloje ypatingas dėmesys skiriamas vaikų sveikatos stiprinimui, fiziniam aktyvumui, sveikos gyvensenos ugdymui. Priklausome sveikatą stiprinančių mokyklų tinklui „[Sveika mokykla](#)“ bei aktyviai dalyvaujame jo organizuojamoje veikloje. Siekdami visapusiško vaiko sveikatos saugojimo ir puoselėjimo bendruomenėje, įgyvendiname atnaujintą sveikatingumo programą „Sveikatos takeliu“ (2024-2029 metams). Programoje apibrėžtas veiklos planas, numatantis priemones, kuriomis būtų užtikrintas nepertraukiamas sveikatos ugdymas, sveikatos ugdymui palankios aplinkos plėtra, vaiko gebėjimai ir rekomenduojamos įvairaus pobūdžio

individualios veiklos ar projektų idėjos, suskirstytos pagal ugdymo kryptis. Aktyviai dalyvaujame įvairiose akcijose (pvz., „Solidarumo bėgimas“, „Judėjimo savaitė“, „Vasaris – sveikatingumo mėnuo“ ir kt.), projektinėje veikloje (pvz., „Vitaminizuotas“, „Futboliukas“, „Veiksmo savaitė BE PATYČIŲ“ ir kt.), į mokykloje organizuojamą sveikatą stiprinančią veiklą ir renginius įtraukiame visą mokyklos bendruomenę (pvz., kasmetinės sporto šventės, talka „Sodinu ir auginu“, akcija „Mąstau, rūšiuoju, gyvuoju“ ir kt.). Mokyklos teritorijoje įrengtas ekologiškas daržas-laboratorija, kuris skatina vaikų ugdymąsi per patyriminį pažinimą – stebint gamtos reiškinius, prižiūrint augalus, atliekant praktinius bandymus bei eksperimentus.

2. Ikimokyklinio ugdymo principai

Ikimokyklinio ugdymo(si) procesas grindžiamas holistine bei įtraukiają ugdymo(si) koncepcija, siekiant užtikrinti vaikų aktyvų dalyvavimą, jų individualių gebėjimų atsiskleidimą ir prasmingą mokymąsi. Programa organizuojama taip, kad skatintų harmoningą fizinę, emocinę, socialinę, pažintinę ir kalbinę vaikų raidą.

2.1. Vaiko ugdymo(si) proceso organizavimo principai

1. Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Vaiko ugdymasis vyksta ne tik tikslingai organizuotose veiklose, bet ir kasdienėse sąveikose bei rutinoje. Kiekviena situacija – valgymas, poilsis, asmens higiena ar savarankiška veikla – yra sąmoningai įtraukiama į ugdymo(si) procesą, sudarant sąlygas vaikų tyrinėjimui, saviraiškai ir savarankiškumo stiprinimui.

2. Vaiko raidos dermės principas. Ugdymo(si) procesas organizuojamas atsižvelgiant į vaikų individualią raidą, fizinius, emocinius, socialinius, pažintinius ir kalbinius gebėjimus. Taikomi lankstūs ugdymo metodai, leidžiantys kiekvienam vaikui mokytis savo tempu.

2.2. Vaiko mokymosi ir tyrinėjimo principai

3. Žaismės principas. Žaidimas – pagrindinis vaikų mokymosi būdas. Per žaidimą vaikai tyrinėja pasaulį, eksperimentuoja, kuria, mokosi spręsti problemas ir išreikšti emocijas. Žaidybiniai elementai integruojami į visas ugdymo(si) sritis.

4. Kontekstualumo principas. Vaikai mokosi geriausiai tada, kai ugdymo(si) veiklos susijusios su jų gyvenimo patirtimi, interesais ir aplinka. Ugdymas(is) organizuojamas atsižvelgiant į socialinius, kultūrinius, kalbinius ir gamtinius kontekstus, kuriuose vaikai gali tyrinėti, kurti ir aktyviai veikti.

5. Integralumo principas. Ugdymas nėra skaidomas į atskiras disciplinas – visos ugdymo(si) sritys susiejamos tarpusavyje. Fizinis, emocinis, socialinis, pažintinis, komunikacinis ir meninis ugdymas vyksta vieningame procese, kuris padeda vaikams suvokti pasaulio visumą.

2.3. Įtraukties ir bendradarbiavimo principai

6. Įtraukties principas. Kiekvienas vaikas turi teisę į kokybišką ugdymą, nepriklausomai nuo jo individualių poreikių, gebėjimų ar iššūkių. Vadovaujamasi Universalios dizaino mokymuisi (UDM) principais, kurie leidžia pritaikyti ugdymo(si) aplinkas ir metodus taip, kad kiekvienas vaikas patirtų sėkmę.

7. Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Vaikų ugdymas grindžiamas bendradarbiavimu su mokytoju, kuris yra ne tik mokytojas, bet ir partneris, tyrinėtojas bei įsiklausantis suaugęs. Mokytojai kuria dialogą su vaikais, kartu priimdami sprendimus, organizuodami veiklas ir reflektuodami ugdymo(si) patirtis.

8. Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Tėvai ir globėjai – neatsiejami vaikų ugdymo(si) proceso dalyviai. Mokykla aktyviai bendradarbiauja su šeima, dalijasi informacija apie vaikų ugdymo(si) eigą, kartu sprendžia kylančius iššūkius ir stiprina vaikų gerovę per abipusį pasitikėjimą bei dialogą.

2.4. Vaiko emocinės gerovės ir mokymosi kultūros principai

9. Lėtojo ugdymo(si) principas. Vaikams suteikiama pakankamai laiko mokymosi procesui, leidžiant jiems natūraliai tyrinėti, gilinti supratimą, patirti atradimų džiaugsmą. Tai ugdo ne tik žinias, bet ir mokymosi motyvaciją, gebėjimą įsigilinti ir mėgautis procesu.

10. Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Ugdymo(si) veiklos organizuojamos taip, kad skatintų vaikų apmąstymus apie jų patirtis, mokymosi procesą ir pasiektus rezultatus. Refleksija vyksta tiek individualiai, tiek grupėje, padedant vaikams suprasti, ką jie išmoko, kaip tai susiję su jų gyvenimu ir kokius naujus klausimus galima kelti toliau.

2.5. Socialinio ir kultūrinio sąmoningumo principai

11. Sociokultūrinio kryptingumo principas. Vaikai ugdomi gerbti savo kultūrą, kalbą, istoriją ir tradicijas, kartu skatinant atvirumą kitoms kultūroms bei visuomenės įvairovei. Tai apima tiek šeimos ir bendruomenės tradicijų pažinimą, tiek tautinio ir pilietinio tapatumo formavimą.

3. Tikslas, uždaviniai, ugdymo(si) rezultatai

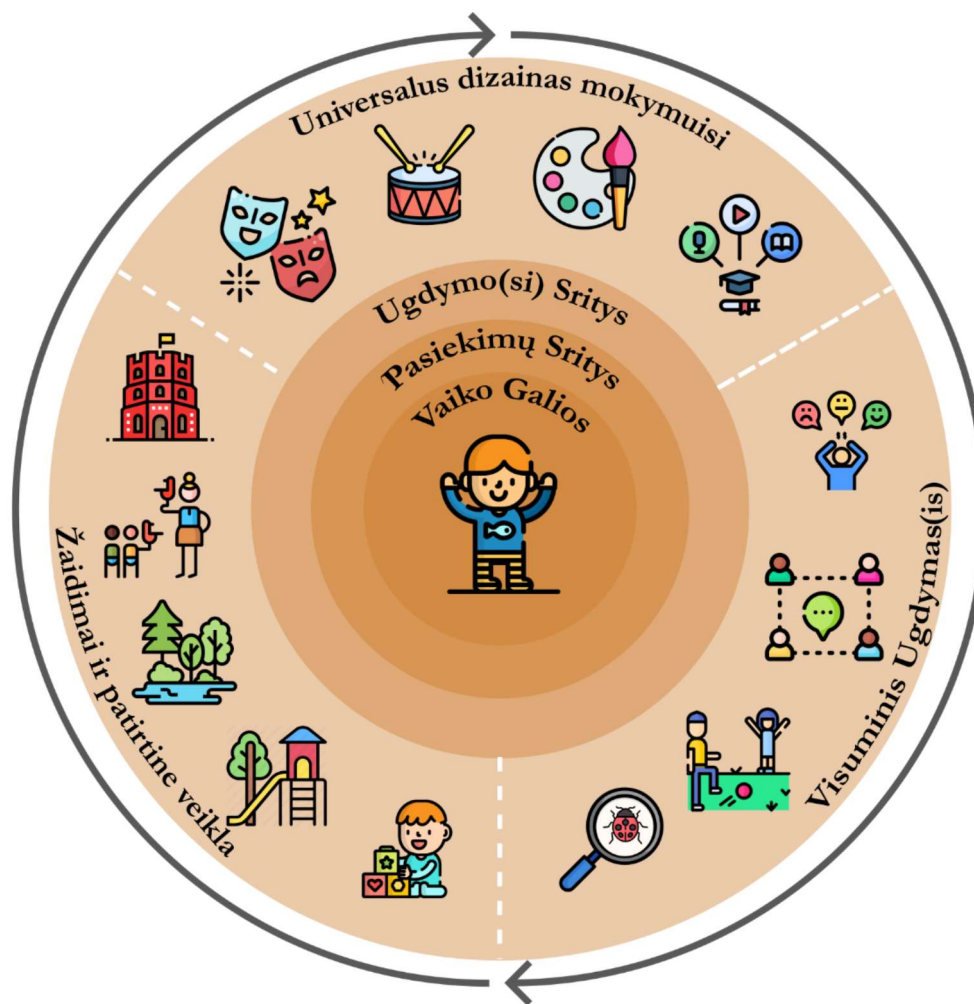
3.1. Programos tikslas

Programos tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Programoje numatomos lanksčios ugdymo(si) sąlygos, kurios padeda vaikams vystyti programos tikslu numatytas galias, siekiant, kad vaikai taptų:

- Pasitikintys – drąsiai veikiantys, tikintys savo gebėjimais, priimančys sprendimus ir prisiimančys atsakomybę.
- Besirūpinantys savimi ir kitais – gebantys saugoti savo ir kitų gerovę, ugdytis atsakomybės ir empatijos jausmą.
- Jautrūs kultūrinei ir socialinei įvairovei – atviri skirtingoms nuomonėms, papročiams, kalboms, pasaulėžiūroms, gebantys gyventi ir mokytis įvairialypėje bendruomenėje.
- Komunikabilūs – gebantys aiškiai ir pagarbiai bendrauti žodžiu ir nežodine kalba, išklaudyti ir įsitraukti į dialogą.
- Lanksčiai mąstantys – gebantys svarstyti įvairias idėjas, ieškoti sprendimų, prisitaikyti prie naujų situacijų.
- Kūrybingi – drąsiai reiškiantys idėjas, eksperimentuojantys, randantys savitus būdus išreikšti save per meną, veiklą ar žaidimą.
- Sėkmingai besimokantys – smalsūs, gebantys tyrinėti, reflektuoti savo patirtį ir mokytis iš jos, aktyviai dalyvaujantys ugdymo(si) procese.

3.2. Konceptualus ugdymo(si) modelis

1 pav. Konceptualus ugdymo(si) modelis.

Mokyklos ugdymo(si) modelio centre – vaiko galios: pasitikintis, kūrybiškas, gebantis mokytis, bendrauti, mąstyti ir veikti atsakingai. Tai esminiai vaiko gebėjimai, kuriuos kryptingai siekiama auginti visame ugdymo(si) procese (1 pav.).

Šios galios ugdomos per 18 pasiekimų sričių, kurios apima visuminę vaiko raidą – nuo emocijų ir savivokos iki kalbos, pažinimo, kūrybos ir mokėjimo mokytis. Pasiekimų sritys įgyvendinamos per penkias ugdymo(si) sritis, padedančias struktūruoti ugdymo(si) turinį pagal prasmines kryptis: sveikatą ir gerovę, bendruomeniškumą, kalbų pasaulį, pažinimą ir kūrybą.

Modelio pagrindą sudaro keturi vienas kitą papildantys ir visam ugdymo(si) procesui kryptį suteikiantys elementai:

- Visuminis ugdymas(is) yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi. Programoje modeliuojamas integralus, vientiso pasaulio vaizdo kūrimąsi sąlygojantis vaikų ugdymosi procesas, užtikrinamas balansas ir dermė tarp atskirų ikimokyklinio ugdymo(si) sričių, tarp ugdymosi ir ugdymo procesų.
- Universalus dizainas mokymuisi (UDM) yra kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys: a) vaiko įsitraukimas į ugdomąją veiklą, sudominant ir sužadinant pozityvias emocijas; b) gilėjantis supratimas, gaunant ir tyrinėjant informaciją įvairiais būdais; c) įgytos patirties raiška, savarankiškai sugalvojant idėją, ją įgyvendinant, atspindint ar aptariant rezultatą.
- Vaiko žaidimas ir patirtinė veikla yra pagrindinės, viena kitą papildančios ugdomosios veiklos. Vaikų žaidimas yra paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Mokykloje plėtojama visos bendruomenės žaidimo kultūra, skatinanti žaisti, kurti ir bendradarbiauti. Siekiama vaikų savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos. Patirtinės veiklos yra vaiko ugdymasis darant, veikiant: pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.

3.3. Programos uždaviniai

Atsižvelgiant į mokyklos ugdymo(si) modelį ir bendruomenės lūkesčius, išskiriamos šios strateginės ugdymo(si) kryptys ir jas atitinkantys uždaviniai:

1. Vaiko asmenybės augimas ir savivoka. Sudaryti sąlygas, kad kiekvienas vaikas, pagal savo raidos tempą ir patirtį, augtų pasitikintis savimi, gebantis atpažinti savo emocijas, reguliuoti elgesį ir veikti savarankiškai.

2. Socialiniai ir emociniai ryšiai. Plėtoti vaikų gebėjimą kurti prasmingus santykius su kitais, ugdyti emocinį raštingumą, empatiją ir gebėjimą spręsti konfliktus pasitelkiant žaidimą, dialogą ir tokias programas kaip „Zipio draugai“ bei „Kimoči“.

3. Kalbinė ir kultūrinė komunikacija. Sudaryti sąlygas vaikams aiškiai reikšti mintis žodžiu ir kitais būdais, plėtoti kalbą, ugdyti pagarbą kalbinei ir kultūrinei įvairovei bei padėti vaikams, kuriems lietuvių kalba nėra gimtoji.

4. Pažinimas ir tyrinėjimas. Skatinti vaikų smalsumą, savarankišką tyrinėjimą ir problemų sprendimą, pasitelkiant patyriminį ugdymą, STEAM veiklas, ekologinio daržo iniciatyvas ir Mąstymo mokyklos įrankius.

5. Kūrybinė ir meninė raiška. Suteikti galimybių įvairiapusiai saviraiškai, stiprinant kūrybinį mąstymą, vaizduotę ir gebėjimą išreikšti save per meną, žaidimą, ritmą, judesį ar simbolius.

6. Fizinis aktyvumas ir sveika gyvensena. Padėti vaikams stiprinti fizinius gebėjimus, patirti judėjimo džiaugsmą, ugdyti sveikos gyvensenos įpročius ir saugaus elgesio įgūdžius, užtikrinant harmoningą dienos ritmą ir aktyvų įsitraukimą į veiklas.

3.4. Ugdymo(si) rezultatai

3.4.1. Pasiekimų sritys

Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Ugdymosi pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią visų vaiko potencinių galių ūgtį. Programoje vaikų ugdymo(si) rezultatus nusako šios pasiekimų sritys ir jas sudarantys dėmenys:

A. Asmeninis augimas ir savarankiškumas

1. Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai – vaikų gebėjimas pasirūpinti savimi ir savo aplinka.

1.1. Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.

1.2. Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.

1.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai;
- kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai;
- saugaus elgesio įgūdžiai.

1.4. Vaiko pasiekimų ūgtis kasdienio gyvenimo įgūdžių pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

2. Fizinis aktyvumas – gebėjimas kontroliuoti savo kūną, judėti ir veikti erdvėje.

2.1. Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.

2.2. Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.

2.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės;
- smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų ir akių koordinacija.

2.4. Vaiko pasiekimų ūgtis fizinio aktyvumo pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

B. Socialiniai ir emociniai įgūdžiai

3. Emocijų suvokimas ir raiška – gebėjimas atpažinti, suprasti ir išreikšti emocijas.

3.1. Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

3.2. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.

3.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas;
- kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos;
- savo ir kitų žmonių jausmų apmąstymas.

3.4. Vaiko pasiekimų ūgtis emocijų suvokimo ir raiškos pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

4. Savireguliacija ir savikontrolė – gebėjimas valdyti emocijas ir elgesį.

4.1. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.

4.2. Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.

4.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti;
- savo dėmesio, jausmų raiškos ir elgesio valdymas;
- gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių.

4.4. Vaiko pasiekimų ūgtis savireguliacijos ir savikontrolės pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

5. Savivoka ir savigarba – savo asmenybės, kilmės ir tapatybės suvokimas.

5.1. Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.

5.2. Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.

5.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- savo kūno pažinimas;
- asmeninio tapatumo jausmas ir teigiamas savęs vertinimas;
- bendrystės su šeima ir grupe jausmas;
- kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas.

5.4. Vaiko pasiekimų ūgtis savivokos ir savigarbos pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

6. Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais – gebėjimas kurti ir palaikyti socialinius ryšius.

6.1. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.

6.2. Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

6.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- gebėjimas užmegzti ir palaikyti geranoriškus, pagarbius santykius su suaugusiaisiais ir kitais vaikais;
- gebėjimas bendrauti, mokymasis bendradarbiauti;
- gebėjimas atpažinti ir pripažinti savo ir kitų panašumus bei skirtumus;
- gebėjimas prisidėti prie grupės gerovės kūrimo.

6.4. Vaiko pasiekimų ūgtis santykių su suaugusiaisiais ir bendraamžiais pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

C. **Pažinimas ir mokymosi gebėjimai**

7. Aplinkos pažinimas – gebėjimas tyrinėti ir suprasti aplinkinį pasaulį.

7.1. Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

7.2. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.

7.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- gebėjimas pažinti socialinę ir kultūrinę aplinką;
- gebėjimas pažinti gamtinę aplinką;
- pagarbus santykis su gyvybe ir aplinka.

7.4. Vaiko pasiekimų ūgtis aplinkos pažinimo pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

8. Matematinis mąstymas – gebėjimas atpažinti skaičius, formas ir dydžius.

8.1. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.

8.2. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.

8.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį ir duomenis;
- mato pajauta ir išmatuojamų dydžių palyginimas;
- geometrinių modelių pažinimas;
- vietos ir krypties apibūdinimas, sekų tyrinėjimas.

8.4. Vaiko pasiekimų ūgtis matematinio mąstymo pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

9. Skaitmeninis sumanumas – gebėjimas saugiai ir prasmingai naudoti technologijas.

9.1. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.

9.2. Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.

9.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- gebėjimas tikslingai naudoti skaitmenines priemones;
- elementaraus skaitmeninio turinio kūrimas;
- veiksmų sekų naudojimas problemoms spręsti;
- saugus naudojimasis išmaniaisiais įrenginiais.

9.4. Vaiko pasiekimų ūgtis skaitmeninio sumanumo pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

D. Kalbos ir meninė raiška

10. Kalbų supratimas – gebėjimas suvokti ir interpretuoti kalbą.

10.1. Vertybinė nuostata. Domisi žodiniaisiai ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą.

10.2. Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.

10.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti į nežodinę raišką;
- gebėjimas suprasti įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas prasmės;
- domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais;
- gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.

10.4. Vaiko pasiekimų ūgtis kalbų supratimo pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

11. Kalbinė raiška – gebėjimas komunikuoti žodžiu ir raštu.

11.1. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.

11.2. Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.

11.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį;
- gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant nežodines ir žodines raiškos priemones;
- gebėjimas komunikuoti paprastomis rašytinės raiškos formomis.

11.4. Vaiko pasiekimų ūgtis kalbinės raiškos pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

12. Estetinis suvokimas – gebėjimas atpažinti grožį ir meninę išraišką.

12.1. Vertybinė nuostata. Domisi, gėrasi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.

12.2. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.

12.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- nusiteikimas estetiniams potyriams ir džiaugsmui;
- aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta bei jautrumas kūrybos įvairovei;
- jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais.

12.4. Vaiko pasiekimų ūgtis estetinio suvokimo pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

13. Meninė raiška – gebėjimas kurti ir eksperimentuoti su meninėmis priemonėmis.

13.1. Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.

13.2. Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.

13.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas;
- raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais;
- menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas.

13.4. Vaiko pasiekimų ūgtis meninės raiškos pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

14. Kūrybiškumas – gebėjimas ieškoti ir realizuoti naujas idėjas.

14.1. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.

14.2. Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.

14.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas;
- kūrybinių idėjų plėtojimas ir įgyvendinimas (improvizavimas, komponavimas ir interpretavimas);
- savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas.

14.4. Vaiko pasiekimų ūgtis kūrybiškumo pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

E. Problemų sprendimas ir žaidimas

15. Tyrinėjimas – gebėjimas tyrinėti ir atrasti pasaulį.

15.1. Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.

15.2. Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

15.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- gebėjimas kelti klausimus, spėlioti, numatyti;
- gebėjimas taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones;
- gebėjimas apmąstyti, aptarti tyrinėjimo procesą ir atradimus.

15.4. Vaiko pasiekimų ūgtis tyrinėjimo pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

16. Problemų sprendimas – gebėjimas atpažinti problemas ir jas įveikti.

16.1. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.

16.2. Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.

16.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- gebėjimas atpažinti ir įvardinti problemą;
- gebėjimas ieškoti problemos sprendimo būdų ir juos įgyvendinti;
- gebėjimas stebėti ir atsižvelgti į priimto sprendimo pasekmes.

16.4. Vaiko pasiekimų ūgtis problemų sprendimo pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

17. Gebėjimas žaisti – žaidimo organizavimo ir kūrybos gebėjimai.

17.1. Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.

17.2. Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.

17.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- gebėjimas koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais;
- gebėjimas įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę;
- gebėjimas kurti žaidimo siužetą;
- gebėjimas žaidime laikytis priimto vaidmens.

17.4. Vaiko pasiekimų ūgtis gebėjimo žaisti pasiekimų srityje:

- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

18. Mokėjimas mokytis – gebėjimas mokytis savarankiškai ir su kitais.

18.1. Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.

18.2. Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.

18.3. Pasiekimų srities dėmenys:

- gebėjimas įsitraukti į dominančią veiklą;
- pastangos kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą;
- gebėjimas stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą;
- gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultatą.

18.4. Vaiko pasiekimų ūgtis mokėjimo mokytis pasiekimų srityje:

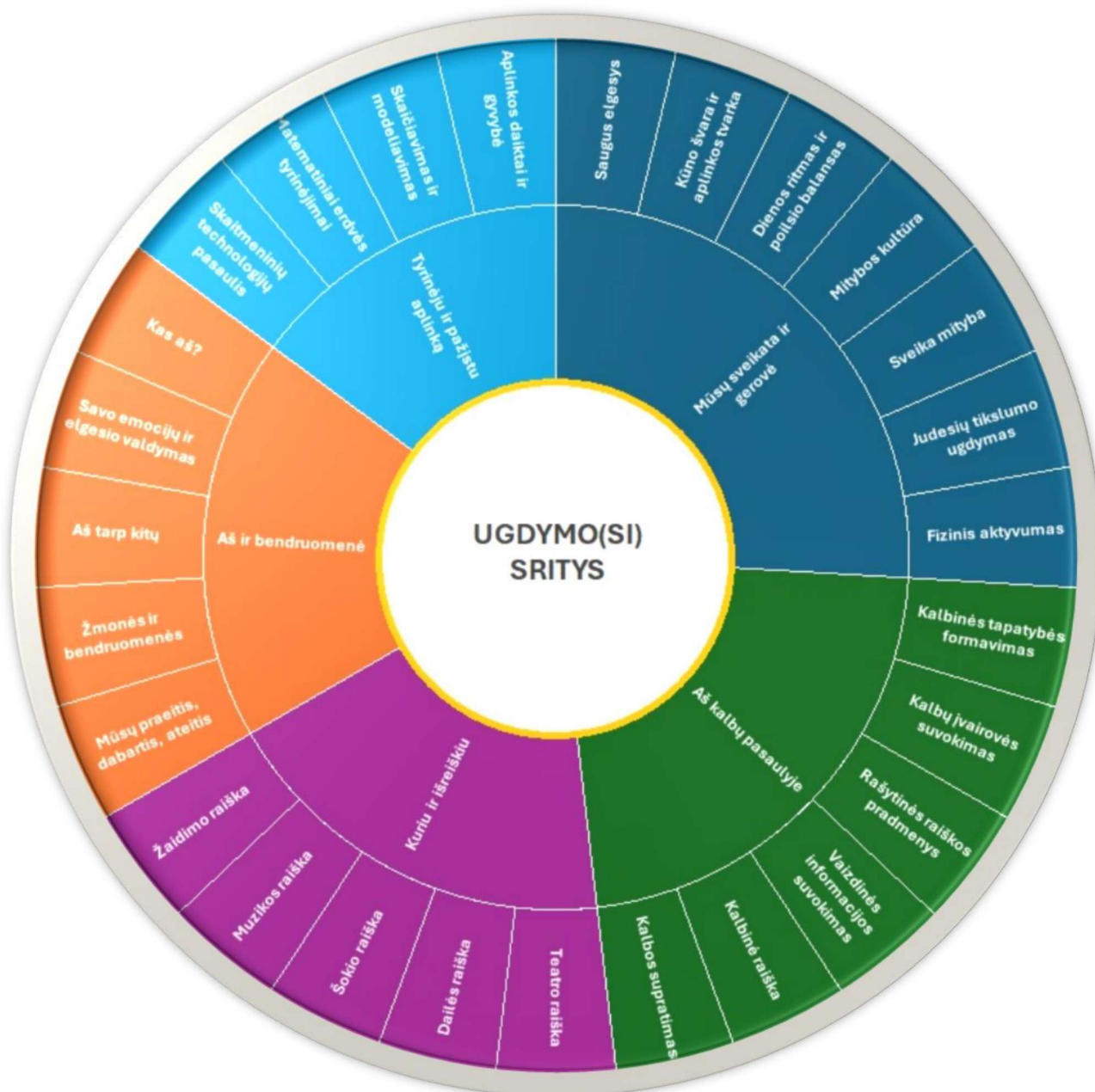
- [Pasiekimų žingsneliai: 1-3](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 4-5](#)
- [Pasiekimų žingsneliai: 5-6](#)

4. Ugdymo(si) turinys, procesas ir aplinkos

Ikimokyklinio ugdymo(si) procesas organizuojamas siekiant visuminio vaikų ugdymo(si), kuris apima įvairias raidos sritis, skatina individualų mokymosi tempą, ugdo kūrybiškumą ir tyrinėjimo gebėjimus. Ugdymo(si) procesas yra dinamiškas, lanksčiai pritaikomas prie kiekvieno vaiko poreikių ir interesų, grindžiamas patirtinio mokymosi, refleksijos, žaidimo pedagogikos, įtraukiojo ugdymo ir kontekstualaus mokymosi principais.

4.1. Ugdymo(si) sričių turinys

Programos turinys struktūruojamas pagal penkias pagrindines ugdymo(si) sritis, kurios padeda sistemingai organizuoti ugdymo(si) procesą, kurti prasmingas veiklas, stiprinti vaikų pasiekimus ir ugdyti jų gebėjimus įvairiose gyvenimo srityse (2 pav.).

2 pav. Penkios pagrindinės ugdymo(si) sritys, pagal kurias struktūruojamas programos turinys.

4.1.1. Mūsų sveikata ir gerovė

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“ skirta vaikų kasdienių gyvenimo įgūdžių, fizinio aktyvumo, sveikos gyvensenos, emocinės gerovės bei saugaus elgesio plėtojimui. Šioje srityje siekiama ugdyti vaikų savivoką ir savigarbą, savireguliaciją bei savikontrolę, padėti jiems suprasti sveikos gyvensenos vertę ir įgyti praktinių įgūdžių, leidžiančių rūpintis savo sveikata, saugumu ir aplinka. Veiklos šioje srityje taip pat prisideda prie vaikų emocijų suvokimo, tyrinėjimo, kūrybiškumo, žaidimo ir gebėjimo mokytis plėtojimo.

4.1.1.1 Ugdymo(si) turinio aspektai

- Fizinis aktyvumas – apima judėjimo džiaugsmo patyrimą, pagrindinių motorinių gebėjimų lavinimą (bėgimą, ėjimą, šuoliukus, metimus, pusiausvyros pratimus), laisvą ir struktūruotą judėjimą tiek vidaus patalpose, tiek lauke.
- Judesių tikslumo ugdymas – siekiama lavinti smulkiąją motoriką ir akių-rankos koordinaciją per veiklas, tokias kaip konstruojant, dėlioiant, maitinantis ar naudojant buitines įrankius.
- Sveika mityba – vaikai susipažįsta su įvairiais maisto produktais, ugdomi gebėjimą pasirinkti sveikatai naudingą maistą, mokosi atpažinti skonius, kurti patiekalų receptus ir įsitraukti į jų gamybą.
- Mitybos kultūra – ugdomi elgesio prie stalo įgūdžiai: rankų plovimas, estetiškas stalo serviravimas, ramus ir pagarbus valgymo procesas, dėmesys maisto kilmei ir vartojimo tvarumui.
- Dienos ritmas ir poilsio balansas – vaikai ugdo(si) suvokimą apie savo energijos pokyčius, išmoksta atpažinti kūno siunčiamus signalus, susikuria individualius aktyvumo ir poilsio derinimo ritualus.
- Kūno švara ir aplinkos tvarka – ugdomi asmens higienos įpročiai, mokomasi naudotis higienos priemonėmis, suprantama švaros svarba, formuojamas gebėjimas palaikyti tvarką grupėje ir namų aplinkoje.
- Saugus elgesys – siekiama, kad vaikai suprastų pagrindines saugumo taisykles gatvėje, gamtoje, buityje bei socialinėse situacijose. Ugdomas atsargus elgesys su pavojingais daiktais, gebėjimas atpažinti riziką, žinoti, kada ir kaip kreiptis pagalbos.

4.1.1.2 Vaikų įsitraukimas

Vaikai aktyviai dalyvauja sveikatai palankių įpročių ugdymo(si) veiklose pasirinkdami mėgstamą judėjimo būdą, sveiką maistą, įsitraukdami į įvairius pojūčius įtraukiančias veiklas. Jie atranda judesio, švaros ir sveiko gyvenimo būdo džiaugsmą ir svarbą. Mokytojo rodomas asmeninis pavyzdys tampa svarbiu motyvuojančiu veiksnio – vaikai stebi, eksperimentuoja, kartoja, atranda.

4.1.1.3 Supratimo gilėjimas

Supratimas apie sveiką gyvenseną formuojamas per praktiką, vaizdines priemones, diskusijas, refleksiją. Vaikai tyrinėja, kodėl reikia rūpintis savimi ir kitais, kodėl svarbus poilsis, judėjimas, saugumas, analizuoja situacijas, aiškinasi taisykles ir jų prasmę. Mokytojas ugdymo(si) turinį pateikia palaipsniui – išskaidydamas į mažus veiksmus, o vėliau juos integruodamas į visuminį suvokimą.

4.1.1.4 Įgytos patirties raiška

Vaikai įgytus sveikos gyvensenos įgūdžius taiko kasdienėje veikloje: savarankiškai renkami aktyvias veiklas, padeda tvarkyti aplinką, atpažįsta pavojus, pasirenka sveiką maistą, tinkamai elgiasi prie stalo, naudojami asmeninės higienos priemonėmis. Jie įgytą patirtį perteikia žodžiu, kūno judesiais, žaidimais, kūrybinėmis raiškos formomis, aktyviai siūlo idėjas ir iniciatyvas grupei ar šeimai.

4.1.2. Aš ir bendruomenė

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“ padeda vaikui pažinti save kaip unikalią asmenybę, augančią bendruomenėje, kurioje svarbūs bendravimo įgūdžiai, emocinė savivoka, socialinis atsakingumas, pilietiškumas ir kultūrinis sąmoningumas. Ši sritis apima asmeninę, socialinę, kultūrinę ir pilietinę vaikų brandą, padeda ugdyti savivoką, empatiją, supratimą apie save ir kitus, skatina prasmingus santykius, tvarias socialines vertybes, priklausymo šeimai, grupei, bendruomenei ir tautai jausmą.

Ugdymo(si) veiklos orientuotos į tai, kad vaikai galėtų:

- tyrinėti ir suprasti savo poreikius, emocijas, pomėgius ir stiprybes;
- ugdyti gebėjimą priimti sprendimus ir įsivertinti;
- inicijuoti ir palaikyti pozityvius santykius su kitais vaikais bei suaugusiais;
- ugdyti atsakomybės, bendradarbiavimo ir savireguliacijos įgūdžius;
- atpažinti ir priimti įvairovę;
- suprasti bendruomenės, tautos, valstybės vertybes ir simbolius;
- tyrinėti praeitį, dabartį ir ateities galimybes, susijusias su savimi ir aplinkiniais.

4.1.2.1 Turinio aspektai ir orientacijos

- Kas aš? – vaikai skatinami tyrinėti save kaip unikalią, besikeičiančią asmenybę: kalbėti apie savo norus, pomėgius, poreikius, stiprybes ir savybes, apmąstyti savo augimą ir gebėjimus. Jie įsitraukia į veiklas, kurios padeda atpažinti ir išreikšti savo jausmus, interesus, svajones bei lūkesčius. Vaikai išmoka įvardinti, kas juos džiugina, ko bijo, kuo domisi ir kuo nori būti ateityje.
- Savo emocijų ir elgesio valdymas – ugdymo(si) procese daug dėmesio skiriama socialinio-emocinio intelekto ugdymui. Vaikai mokosi atpažinti ir įvardyti emocijas, suprasti jų kilmę, kontroliuoti impulsus, nusiraminti, rasti tinkamus elgesio būdus. Jie tyrinėja elgesio pasekmes, ugdo gebėjimą atsižvelgti į kitų jausmus bei reaguoti pagarbiai. Į veiklas integruojami emocijų termometrai, nusiramavimo kampeliai, vaidmenų žaidimai ir situacijų modeliavimas.
- Aš tarp kitų – vaikai tyrinėja, ką reiškia būti kartu su kitais: kaip užmegzti ir palaikyti draugystę, kaip kurti susitarimus, spręsti konfliktus, būti komandos dalimi. Jie mokosi prisiimti atsakomybę už savo veiksmus, išklausti kitą, derėtis, ieškoti kompromisų ir išreikšti savo nuomonę. Taip pat ugdoma pagarba kitokiam vaikui – kalbančiam kita kalba, turinčiam kitokių poreikių ar patirčių.
- Žmonės ir bendruomenės – vaikai supažindinami su šeimos, grupės, mokyklos, miesto, šalies bendruomenėmis. Jie aiškinasi, kas mus sieja kaip bendruomenės narius – bendri tikslai, veiklos, pagalba, tradicijos. Tyrinėjami panašumai ir skirtumai tarp žmonių, profesijų, pomėgių, kultūrų. Vaikai dalyvauja tradicijose, renginiuose, projektiniuose tyrinėjimuose apie savo šeimą, mokyklos istoriją, miesto simbolius.

- Mūsų praeitis, dabartis, ateitis – vaikai tyrinėja laiko tėkmę per asmeninius ir bendruomenės pasakojimus, žaidimus, ekskursijas. Jie dėlioja savo augimo istoriją, aiškinasi, kaip keitėsi gyvenimo būdas, kultūra, technologijos, tradicijos. Vaikai ugdo tautinę tapatybę, domisi valstybės simboliais ir šventėmis, istorinių vietų reikšme, dalyvauja pilietinėse akcijose ir bendruomenės veiklose.

4.1.3. Aš kalbų pasaulyje

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“ orientuota į vaikų kalbinės tapatybės formavimąsi, žodinės ir nežodinės kalbos supratimą, kalbinę raišką, kalbų įvairovės pažinimą bei ryšio tarp kalbos ir kultūros suvokimą. Vaikai mokosi bendrauti, klausyti, suprasti ir išreikšti mintis įvairiomis formomis – žodžiais, gestais, simboliais, vaizdais. Kalba tampa ne tik bendravimo, bet ir pasaulio pažinimo, tapatumo bei kūrybos priemone.

Ugdymo(si) veiklos šioje srityje padeda ugdytis vaikų tyrinėjimo, kritinio ir kūrybinio mąstymo, emocijų raiškos, problemų sprendimo ir mokėjimo mokytis gebėjimams, taip pat padeda vaikams suvokti kalbą kaip kultūrinį reiškinių, leidžiantį įsilieti į įvairialypę bendruomenę bei atrasti savo vietą kalbų pasaulyje.

4.1.3.1 Ugdymo(si) turinio aspektai

- Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas – vaikų gebėjimas suprasti, kas jiems sakoma žodžiais, mimika, gestais ar intonacija.
- Kalbinė raiška – gebėjimas aiškiai, kūrybiškai ir tinkamai išreikšti savo mintis, jausmus bei ketinimus.
- Vaizdinės informacijos suvokimas – mokėjimas skaityti vizualinius ženklus, piktogramas, simbolius ir juos suprasti kaip informacijos šaltinį.
- Rašytinės raiškos pradmenys – eksperimentavimas su ženklais ir raidėmis, pirmieji bandymai rašyti, kurti simbolius.
- Kalbų įvairovės suvokimas – atvirumo kitoms kalboms ir kultūroms ugdymas, daugiakalbio pasaulio pažinimas.
- Kalbinės tapatybės formavimas – sąmoningas santykis su gimtąja kalba, kitomis kalbomis bei kultūrine aplinka.

4.1.3.2 Vaikų įsitraukimas

Vaikų įsitraukimą skatina kalbiniai žaidimai, iššūkius keliančių situacijų modeliavimas arba aptarimas, klausymasis pasakojimų ir jų kūrimas, pokalbiai, vaidmenų žaidimai, diskusijos. Mokytojai kuria sąlygas vaikams kalbėti ir išgirsti vieni kitus, pasitelkdami žaismingas veiklas, simbolinius veiksmus, kūno kalbą, klausymosi aplinkų įvairovę. Emocinis ryšys ir vaikų kalbinių gebėjimų pripažinimas leidžia kiekvienam vaikui įsitraukti savaip, pagal savo individualias galias. Vaikai kviečiami vartoti kalbą ne tik bendraujant, bet ir sprendžiant problemas, tyrinėjant, kūrybiškai reiškiant save.

4.1.3.3 Supratimo gilėjimas

Vaikų supratimas apie kalbą kaip pasaulio pažinimo įrankį gilėja per aktyvų tyrinėjimą, klausymąsi, pasakojimą, analizę, interpretavimą ir refleksiją. Kalbos raiškos formų įvairovė (žodinė, nežodinė, simbolinė, grafinė, rašytinė) padeda vaikams suvokti kalbos struktūrą, prasmes, intencijas. Diskusijos, kalbėjimasis apie žodžių reikšmes, kontekstus ir jų poveikį kitiems, leidžia vaikams patirti kalbos galią, suprasti, kaip per kalbą kuriamos reikšmės ir ryšiai tarp žmonių. Vizualiniai ir lytėjimo kanalai pasitelkiami kaip papildoma priemonė supratimui plėsti.

4.1.3.4 Įgytos patirties raiška

Vaikai įgytą kalbinę patirtį pritaiko žaisdami vaidmenų žaidimus, kurdami pasakojimus, rašydami laiškus, kopijuodami raides, konstruodami simbolius, dalyvaudami bendrose kūrybinėse veiklose. Jie mokosi išreikšti save įvairiais būdais – ne tik žodžiais, bet ir gestais, piešiniais, kūno judesiais ar netgi garsais. Vaikai spontaniškai jungia skirtingas kalbos formas, per kūrybinius žaidimus eksperimentuoja su rašytinės kalbos pradmenimis, susikuria „savo kalbą“ ar išbando kitas. Kalbų ir kultūrų įvairovė įtraukiama į ugdymo(si) procesą per muziką, literatūrą, kontaktą su kitakalbiais, taip plėtojant vaikų supratimą apie skirtingų kalbų vertę bei jų vietą kultūrinėje aplinkoje.

4.1.4. Tyrinėju ir pažįstu aplinką

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“ orientuota į vaikų gebėjimus tyrinėti daiktinę ir gamtinę aplinką, suprasti reiškinius, plėtoti matematinius ir informacinius gebėjimus, skaitmeninį raštingumą bei mokėjimo mokytis kompetenciją. Vaikai kviečiami tyrinėti artimą jiems aplinką, savarankiškai kelti klausimus, ieškoti atsakymų, spėlioti, eksperimentuoti, aptarti bei reflektuoti.

Ugdymo(si) veiklos skatina vaikų problemų sprendimo, kritinio ir kūrybinio mąstymo, emocijų suvokimo, kalbinės ir meninės raiškos gebėjimų plėtotę, kuriant prasmingus ryšius tarp skirtingų patirčių ir aplinkos reiškinių.

4.1.4.1 Ugdymo(si) turinio aspektai

- Aplinkos daiktai ir gyvybė – daiktų ir gamtos objektų savybių tyrinėjimas, gyvybės formų supratimas, santykis su gamta.
- Skaičiavimas ir modeliavimas – daiktų kiekio, dydžių, įvairių parametrų lyginimas, skaičiavimo veiklos, sekų dėliojimas.
- Matematiniai erdvės tyrinėjimai – padėties erdvėje, geometrinių formų, matavimų ir kitų matematikos pagrindų ugdymas.
- Skaitmeninių technologijų pasaulis – skaitmeninio raštingumo, informatinio mąstymo ir veiksmų sekos supratimo ugdymas.

4.1.4.2 Vaikų įsitraukimas

Vaikų įsitraukimą skatina mokytojo kuriami tyrinėjimui palankūs ugdymo(si) kontekstai, atliepiantys vaikų smalsumą ir domėjimąsi jiems artimais ar netikėtais objektais. Vaikai tyrinėja daiktus, gyvūnus, augalus, procesus tiek realioje, tiek virtualioje aplinkoje, naudojami tikrais daiktais, gamtos objektais bei skaitmeninių technologijų teikiamomis galimybėmis. Mokykloje kuriamos aplinkos suteikia galimybę rinktis, stebėti reiškinius gyvai ar per skaitmeninį ekraną, taip padedant kiekvienam vaikui atrasti sau tinkamiausią būdą tyrinėti.

4.1.4.3 Supratimo gilėjimas

Vaikų supratimas apie aplinkos daiktus ir gyvus organizmus auga per pojūčius (lytėjimo, regos, klausos, uoslės, skonio), tyrimą, modeliavimą ir samprotavimą. Vaikai kelia hipotezes, diskutuoja, analizuoja, ieško ryšių tarp priežasties ir pasekmės, priima sprendimus, mokosi juos argumentuoti. Ugdymo(si) veiklos organizuojamos taip, kad skatintų spėliojimo, prognozavimo, palyginimo, klasifikavimo ir paaiškinimo gebėjimų raidą. Taikant praktinį ir patyriminį ugdymą, vaikai ne tik gilina gamtos ir daiktų savybių supratimo gebėjimus, bet ir ugdomi problemų sprendimo bei mąstymo strategijas.

4.1.4.4 Įgytos patirties raiška

Vaikai skatinami pritaikyti savo žinias ir patirtį realiose situacijose: kuria pasakojimus, piešia schemas, braižo diagramas, pasitelkia simbolius, konstruoja modelius, taiko matematinę kalbą. Įgytą patirtį jie atskleidžia paaiškindami savo veiksmus, apibendrindami rezultatus, reflektuodami apie veiklos sėkmę. Mokytojo palaikomi, vaikai mokosi lanksčiai taikyti įgytą patirtį naujuose kontekstuose, eksperimentuoja, bando sprendimus, stebi rezultatus ir, jei reikia, keičia veikimo būdus. Refleksijos metu jie apmąsto savo gebėjimus, veiklos poveikį, o tai stiprina pasitikėjimą savimi ir atsakomybę už mokymąsi.

4.1.5. Kuriu ir išreiškiu

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“ orientuota į vaikų estetiškos, meninės, emocinės, simbolinės, vaizdinės ir judesio raiškos plėtojimą. Ji padeda vaikams atrasti ir puoselėti savitą kūrybinį potencialą, stiprinti gebėjimą žaisti, improvizuoti, reikšti jausmus ir mintis, kurti santykių su pasauliu per meno formas.

Ugdymo(si) veiklos skatina vaikų tyrinėjimo, problemų sprendimo, santykių su bendraamžiais ir suaugusiaisiais, kalbinės raiškos ir mokymosi mokytis gebėjimų plėtotę, grindžiamą autentiška patirtimi, refleksija ir bendradarbiavimu.

4.1.5.1 Ugdymo(si) turinio aspektai

- Žaidimo raiška – vaizduotės, simbolinio mąstymo, improvizacijos ir socialinio bendravimo gebėjimų plėtojimas per žaidimus.
- Muzikos raiška – ritminio ir melodinio jautrumo, vokalinės bei instrumentinės raiškos ugdymas, muzikinio skonio ir emocinės patirties gilinimas.
- Šokio raiška – judesio ir ritmo suvokimas, judesių kultūros, motorinių gebėjimų bei estetikos ugdymas.
- Dailės raiška – vaizdinio ir erdvinio mąstymo, grafinių, spalvinių ir erdvinių gebėjimų ugdymas, autentiško vaizdavimo stiliaus formavimas.
- Teatro raiška – vaidybos, meninės improvizacijos ir dramatinio pasakojimo gebėjimų plėtotė, teatrinio meno suvokimas.

4.1.5.2 Vaikų įsitraukimas

Vaikų įsitraukimą skatina laisvė rinktis medžiagas, priemones ir veikimo būdus, galimybė improvizuoti ir tyrinėti pagal savo nuotaiką, interesus ir emocinę būseną. Mokytojas siūlo įvairias menines veiklas – nuo savarankiško dailės tyrinėjimo iki bendrų teatro ar muzikos iniciatyvų. Vaikai drąsiai reiškia savo idėjas, eksperimentuoja su spalvomis, garsais, judesiais, daiktais, simboliais. Įsitraukimą stiprina mokytojo palaikymas, teigiamas grįžtamasis ryšys vaiko idėjoms bei pastangoms.

4.1.5.3 Raiška

Vaikai kuria ir išreiškia save įvairiomis formomis: žaidimuose kuria pasakojimus, improvizuoja, konstruoja personažus, piešia, modeliuoja, muzikuoja, šoka, vaidina. Raiška yra tiek individuali, tiek grupinė – vaikai mokosi ne tik išreikšti save, bet ir reaguoti į kitų kūrinius, bendrauti meninės raiškos priemonėmis. Mokytojas vertina ne rezultatą, o paties proceso vertingumą, padrąsina vaiką drąsiai išbandyti, kartoti, tobulinti, siekti meninės minties išbaigtumo.

4.1.5.4 Supratimo gilėjimas

Mokytojo grįžtamasis ryšys, domėjimasis vaikų kūriniais, klausimai ir refleksijos padeda vaikams įsijausti į meninę patirtį, giliau suprasti estetines meno savybes, įvertinti tiek savo, tiek kitų kūrybą. Vaikai apmąsto savo pasirinkimus, lygina skirtingas meno formas, atranda jiems artimiausią raiškos būdą. Supratimas gilėja, kai meninė veikla siejama su kasdienėmis patirtimis, emocijomis, klausimais ir pasaulio tyrinėjimu.

4.1.5.5 Įgytos patirties raiška

Vaikai išreiškia savo patirtį piešdami, konstruodami, improvizuodami, dainuodami, pasakodami, vaidindami, šokdami, muzikuodami. Jie bando perteikti savo jausmus, įspūdžius, idėjas vizualiai, garsais, judesiu, balsu ar simboliškai. Mokytojas sudaro galimybę veiklas išbaigti ir pasidalinti rezultatu su grupe: eksponuoti darbą, pasirodyti, papasakoti apie savo kūrinį. Taip vaikai mokosi vertinti savo indėlį, reflektuoti, didžiuotis bei kurti, jaučiant prasmę.

4.2. Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) procese

Ikimokyklinio ugdymo mokytojas mūsų mokykloje veikia kaip vaiko mokymosi palydovas, kuriantis prasmingas, tyrinėjimu grįstas ugdymosi situacijas. Mokytojas stebi vaikų iniciatyvas, reaguoja į jų sumanymus, padeda gilinti žinias žaidžiant, diskutuojant, eksperimentuojant. Jis skatina vaikus kelti klausimus, ieškoti atsakymų ir reflektuoti savo patirtį.

Vadovaujamės nuostata, kad ugdymo procesas turi būti lankstus ir atliepiantis kiekvieno vaiko individualų ugdymosi stilių bei galias. Mokytojas planuoja veiklas kartu su vaikais, remiasi jų domėjimosi sritimis, suteikia galimybių rinktis ir veikti savarankiškai. Svarbi mokytojo užduotis – kurti saugią, įtraukiančią, bendradarbiavimą skatinančią aplinką, kurioje kiekvienas vaikas jaustųsi matomas, girdimas ir vertinamas.

Mokytojas glaudžiai bendradarbiauja su šeima, įtraukia socialinius partnerius ir kartu su visa ugdymo bendruomene nuolat reflektuoja ugdymo procesą, siekdamas jį tobulinti pagal vaikų poreikius ir jų kintančią patirtį.

4.3. Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

Ikimokyklinio ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas grindžiamas trimis tarpusavyje susijusiais ir vienas kitą papildančiais elementais: visuminiu ugdymu, universaliuoju dizainu mokymuisi (UDM) ir žaidimu bei patirtine veikla. Jie sudaro pamatus sistemingam, įtraukiajam ir vaiko patirtimi grįstam ugdymo(si) procesui, padedančiam vaikams augti kaip savarankiškomis, kūrybingoms ir bendraujančioms asmenybėms.

4.3.1. Visuminis ugdymas(is)

Visuminis ugdymas – tai pagrindinė programos kryptis, orientuota į visapusišką vaiko galių plėtotę. Vaikai ugdomi kaip visapusiškai augančios asmenybės, kurių emociniai, socialiniai, fiziniai, pažinimo, kalbos ir kūrybiniai gebėjimai vystomi darniai ir nuosekliai.

Pagrindiniai principai:

- Integralumas – ugdymo(si) sritys persipina ir vienos kitą papildo, kurdamos vientisą ugdymo(si) turinį bei pasaulio suvokimą.
- Tarpdiscipliniškumas – veiklos kuriamos, jungiant skirtingus kultūrinius ir patyriminius kontekstus, leidžiančius vaikui pasaulį matyti kaip visumą.
- Balansas ir dermė – ugdymo(si) procesas derinamas tarp įvairių sričių, siekiant ne tik žinių perteikimo, bet ir vertybinio, socialinio ir emocinio ugdymo(si) dermės.

4.3.2. Universalus dizainas mokymuisi (UDM)

Universalus dizainas mokymuisi – tai įtraukiojo ugdymo strategija, leidžianti visiems vaikams, nepriklausomai nuo jų individualių ypatumų, aktyviai ir visavertiškai dalyvauti ugdymo(si) procese. Ji grindžiama įvairovės pripažinimu ir mokymosi būdų bei priemonių lankstumu.

Pagrindinės organizavimo kryptys:

- Vaiko įsitraukimas – ugdomosios veiklos planuojamos taip, kad vaikams būtų įdomios, prasmingos, emociškai įtraukiančios.
- Gilėjantis supratimas – vaikams suteikiama galimybė tyrinėti temas įvairiais būdais – per pojūčius, žaidimus, kalbą, meną, judesį – pagal jų mokymosi stilių.
- Patirties raiška – vaikai turi erdvės savarankiškai reikšti idėjas, jas įgyvendinti, interpretuoti, reflektuoti rezultatus ir dalytis jais su kitais.

4.3.3. Žaidimas ir patirtinė veikla

Žaidimas yra esminė vaikų veiklos forma, per kurią jie natūraliai mokosi ir kuria pasaulio supratimą. Patirtinė veikla – tai mokymasis per veikimą, tyrinėjimą, kūrimą, sąveiką, stebėjimą, refleksiją.

Pagrindiniai organizavimo principai:

- Žaidimo kultūra – kuriama tokia aplinka, kurioje žaidimas pripažįstamas svarbiausia ugdymo(si) forma. Skatinamas tiek spontaniškas, tiek mokytojo inicijuotas žaidimas.

- Patirtinis mokymasis – vaikai ugdomi veikdami: bandydami, eksperimentuodami, stebėdami, išgyvendami, kalbėdami, piešdami, judėdami, statydami ir pan.
- Vaiko aktyvus vaidmuo – ugdymo(si) procese vaikas nėra tik informacijos gavėjas, bet aktyvus kūrėjas, kuris tyrinėja, klausia, priima sprendimus, veikia ir reflektuoja.

4.4. Pedagoginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos

Ikimokyklinio ugdymo programa remiasi vientisa, nuoseklia ir vaiko raidą atliepiančia ugdymo(si) turinio kūrimo, organizavimo, pedagoginių strategijų, metodų ir formų taikymo sistema. Mokykla nuolat reflektuoja ir tobulina šią sistemą, siekdama kiekvieno vaiko sėkmės ugdymo(si) procese.

4.4.1. Pedagoginių strategijų kryptys

Pedagoginės strategijos orientuotos į vaiko asmenybės auginimą, pasiekimų plėtotę ir savarankiško mokymosi gebėjimų stiprinimą. Vaikų ugdymas grindžiamas šiomis kryptimis:

- Kūrybiškomis vaikų ir mokytojų sąveikomis, kuriose svarbi tarpusavio pagarba, dialogas, dalijimasis idėjomis;
- Ugdymo(si) kontekstų kūrimu – aplinkų, situacijų ir veiklų organizavimu, skatinančiu aktyvų vaikų tyrinėjimą ir mokymąsi;
- Spontaniško ugdymosi palaikymu – lankstus reagavimas į vaikų iniciatyvas, interesus, pasiūlymus, jų integravimas į ugdymo(si) procesą;
- Organizuoto ugdymo(si) įgyvendinimu – pedagogų planuojamos veiklos, kuriomis sistemingai siekiama ugdymo(si) tikslų;
- Žaidimo pedagogikos integravimu – vaikų ugdymą(si) skatinanti strategija, kuri padeda pažinti save, aplinką, išreikšti emocijas ir kurti.

4.4.2. Ugdymo(si) metodų taikymas

Mokykloje susitariama dėl metodų, kurie būtų orientuoti į:

- Vaiko patyrimu grindžiamą mokymąsi;

- Įtraukiantį ugdymąsi – aktyvų vaikų dalyvavimą, tyrinėjimą, klausimų kėlimą ir atsakymų paiešką;
- Tarpusavio bendradarbiavimą, mokymąsi vieniems iš kitų;
- Refleksiją ir savistabą – veiklų aptarimą, jausmų įvardijimą, išvalgų formulavimą;
- Inovatyvias, prasmingas ugdymo(si) praktikas: patirtinį mokymąsi, projektines veiklas, STEAM elementų taikymą, Mąstymo mokyklos strategijų integravimą, kūrybiškumo ugdymą per menus ir judesį.

4.4.3. Ugdymo(si) organizavimo formos

Ugdymas organizuojamas taip, kad vaikams būtų sudarytos sąlygos ugdytis natūraliai, per patirtį ir žaismę. Taikomos įvairios formos:

- Spontaniškas ugdymasis – mokymasis per netikėtai iškylančias situacijas, žaidimą ir socialines sąveikas;
- Mokytojo inicijuotas ugdymasis – veiklų planavimas atliepiant vaikų interesus, smalsumą, poreikius;
- Teminiai projektai ir ilgalaikiai tyrinėjimai – gilus įsitraukimas į temą per integruotą mokymą(si);
- Žaidimu grįstas mokymasis – žaidimas kaip pagrindinė ugdymo(si) forma, ugdanti kūrybiškumą, saviraišką ir problemų sprendimo gebėjimus;
- Kūrybinės ir meninės veiklos – išraiška per muziką, dailę, teatrą, šokį, improvizaciją;
- Patyriminis mokymasis – aktyvus pažinimas per praktines veiklas, eksperimentus, gamtos stebėjimus;
- Socialinio-emocinio ugdymo formos – refleksija, grupiniai pokalbiai, konfliktinių situacijų sprendimo žaidimai;
- Skaitymo ir pasakojimo valandėlės – kalbinės raiškos, kūrybinio mąstymo ir vaizduotės ugdymas;
- Ekskursijos ir pažintinės išvykos – vizitai į muziejus, bibliotekas, gamtos objektus, bendruomenės vietas;

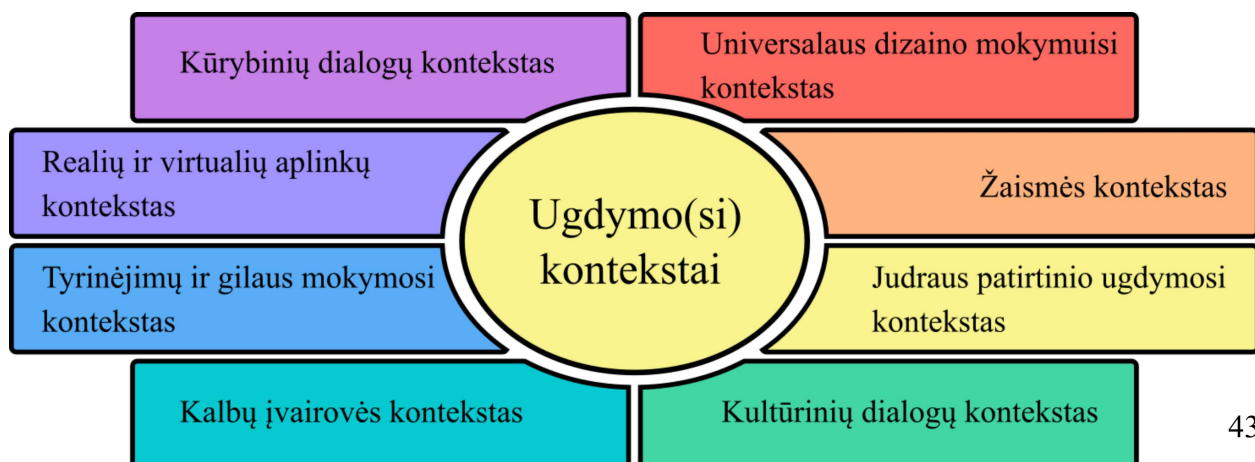
- Veiklos žaliosiose edukacinėse erdvėse, kūrybinėse dirbtuvėse, atradimų stotelėse, tyrinėjimų laboratorijose, pažinimo salose;
- Ugdymas(si) integruotose virtualiosiose aplinkose – prasmingas skaitmeninių išteklių naudojimas.

4.4.4. Refleksija ir tobulinimas

Mokytojai nuolat reflektuoja taikomas pedagogines strategijas, organizavimo formas ir ugdymo(si) priemones, atsižvelgdami į vaikų įsitraukimą, ugdymosi pažangą ir pasiekimus. Siekiama, kad ugdymas(is) būtų prasmingas, vaikus motyvuojantis, padedantis atskleisti jų stiprybes ir auginti vidinę mokymosi motyvaciją. Pedagoginių strategijų tobulinimas vyksta per profesinį dialogą, dalijimąsi patirtimi, stebėjimus ir mokymąsi komandoje.

4.5. Ugdymo(si) kontekstai

Ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama įvairiais ugdymosi kontekstais – tikslingai kuriamomis ugdymosi aplinkomis ir situacijomis, kurios įtraukia vaikus į prasmingą veiklą, skatina jų iniciatyvumą, kūrybiškumą, mokymosi džiaugsmą ir patirtį. Ugdymosi kontekstas – tai vaikams artima, jų smalsumą žadinanti, estetiškai patraukli ir prasmingus ryšius su pasauliu kurianti aplinka, kurioje ugdymasis tampa natūralia, įdomia ir savita veikla. Kontekstai modeliuojami atsižvelgiant į vaikų poreikius, gebėjimus, interesus, emocinį bei socialinį vystymąsi, mokytojo vaidmuo juose kinta – nuo iniciatoriaus iki bendradarbio ir vaiko veiklos bendrakūrėjo (3 pav.).

4.5.1. Universalus dizaino mokymuisi kontekstas

Tai visiems vaikams prieinama, lanksti ir įtrauki ugdymo(si) aplinka, kurioje sudaromos sąlygos žaisti, tyrinėti, mokytis nepriklausomai nuo vaikų amžiaus, kalbos, kultūrinių, sveikatos ar socialinių skirtumų. Šiame kontekste svarbu:

- Vaikų savarankiškumas – kiekvienas vaikas turi galimybę pasirinkti veiklą ir mokytis savo tempu.
- Įtrauktis ir lygiavertiškumas – visi vaikai jaučiasi lygiaverčiais dalyviais, mokosi vieni iš kitų, ugdomi pagarbą įvairovei.
- Alternatyvūs mokymosi būdai – pasitelkiami įvairūs metodai, leidžiantys vaikams patirti ir įsisavinti informaciją skirtingais jutiminiais kanalais.
- Aplinkos pritaikymas – ugdymo(si) aplinka pritaikoma kiekvieno vaiko poreikiams, užtikrinant jų fizinį ir emocinį komfortą.

4.5.2. Žaismės kontekstas

Žaidimas yra pagrindinė vaikų veikla, todėl šis kontekstas palaiko kasdienių veiklų žaismingumą, suteikdamas vaikams galimybę tyrinėti, eksperimentuoti, išbandyti naujus dalykus per žaidimą.

- Džiaugsmo ir nuostabos skatinimas – vaikai patiria mokymosi džiaugsmą per spontanišką veikimą.
- Vaizduotės lavinimas – skatinama improvizacija, kūrybiškumas ir eksperimentavimas su skirtingomis situacijomis.
- Mokymasis per pojūčius – ugdymo(si) procesas organizuojamas per judesį, garsus, kalbą, vizualinę raišką ir emocijas.
- „Neteisingų“ teorijų priėmimas – palaikomi netikėti vaikų pasaulio suvokimo būdai, skatinant juos ieškoti savo atsakymų ir plėtoti kritinį mąstymą.

4.5.3. Judraus patirtinio ugdymosi kontekstas

Šis kontekstas skatina fizinį aktyvumą ir judėjimo džiaugsmą, sudarydamas vaikams galimybę patirti ugdymą per aktyvią veiklą:

- Erdvių įvairovė – ugdymas vyksta tiek vidaus, tiek lauko aplinkose, įtraukiant natūralią gamtinę aplinką ir mobilias ugdymo(si) priemones.
- Saugios rizikos edukacinės erdvės – vaikai mokosi per patirtį, eksperimentuoja, įveikia iššūkius, plėtoja pasitikėjimą savimi.
- Judėjimo integracija į visas ugdymo sritis – fizinis aktyvumas tampa neatsiejama ugdymo(si) proceso dalimi, įtraukiant judrius žaidimus, judesio raišką, gamtos tyrinėjimus.

4.5.4. Kultūrinių dialogų kontekstas

Šis kontekstas leidžia vaikams patirti daugiakultūrinę aplinką, pažinti savo ir kitų kultūras, stiprinti savo tapatybę.

- Tapatumo ugdymas – vaikai kuria savo individualų kultūrinį identitetą, tyrinėja šeimos, bendruomenės, šalies tradicijas.
- Įvairovės pažinimas – per meną, muziką, literatūrą, papročius vaikai susipažįsta su skirtingų kultūrų ypatumais.
- Bendruomeniškumas – vaikai aktyviai dalyvauja kultūrinėse iniciatyvose, įsitraukia į bendruomenės veiklas.
- Pilietiškumo ugdymas – mokymasis per kultūrinę patirtį skatina vaikų supratimą apie demokratiją, pagarbą žmogaus teisėms, atsakomybę už savo bendruomenę.

4.5.5. Kalbų įvairovės kontekstas

Šis kontekstas skatina vaikų kalbinę raišką ir daugiakalbystės suvokimą.

- Žodinė ir nežodinė komunikacija – vaikai mokosi išreikšti mintis įvairiais būdais (gestais, mimika, simboliais, rašytine kalba).

- Kalbų pažinimas – vaikai turi galimybę girdėti, pažinti ir vartoti skirtingas kalbas, įskaitant gimtąją ir kitų tautų kalbas.
- Kalbos kultūrinė ir socialinė reikšmė – vaikai mokosi suprasti, kaip kalba veikia bendravimą ir pasaulio pažinimą.
- Technologijų panaudojimas – pasitelkiami skaitmeniniai įrankiai, socialiniai tinklai, audiovizualinės priemonės kalbų pažinimui.

4.5.6. Tyrinėjimų ir gilaus mokymosi kontekstas

Šis kontekstas skatina vaikų smalsumą, eksperimentavimą, mokslinį mąstymą.

- STEAM ugdymas – integruojami gamtos mokslai, technologijos, inžinerija, menai ir matematika.
- Hipotezių formulavimas ir tikrinimas – vaikai skatinami kelti klausimus, bandyti spėti, eksperimentuoti ir reflektuoti atradimus.
- Ilgalaikis tyrinėjimas – sudaromos galimybės vykdyti ilgalaikius stebėjimus, mokytis per praktinę patirtį.
- Lauko edukacija – tyrinėjimų erdvės apima gamtines aplinkas, kuriose vaikai gali stebėti natūralius reiškinius.

4.5.7. Realijų ir virtualių aplinkų kontekstas

Šis kontekstas leidžia vaikams tyrinėti pasaulį per realias ir virtualias patirtis, ugdant skaitmeninį raštingumą ir kritinį mąstymą.

- Virtualios edukacinės priemonės – vaikai gali naudotis interaktyviais įrankiais, kurie leidžia pamatyti plika akimi nematomus reiškinius.
- Technologijų integracija – skatinamas atsakingas ir kūrybingas technologijų naudojimas mokymosi procese.
- Skaitmeninis sumanumas – ugdomas gebėjimas atskirti patikimą informaciją, saugiai naudotis skaitmeniniais įrankiais.

4.5.8. Kūrybinių dialogų kontekstas

Tai kontekstas, kuriame vaikai skatinami tyrinėti savo kūrybinį potencialą, improvizuoti ir ieškoti originalių sprendimų.

- Kūrybos džiaugsmas – vaikai patiria kūrybinį procesą kaip spontanišką ir malonų veiksmą.
- Menų integracija – skatinamas eksperimentavimas su įvairiomis meninės raiškos priemonėmis.
- Kūrybinis mąstymas – vaikai ugdomi gebėjimą perkurti, interpretuoti ir atrasti naujas idėjas.

4.6. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima

Ikimokyklinio ugdymo sėkmė grindžiama nuosekliu ir abipusiu pasitikėjimu grįstu bendradarbiavimu tarp mokytojų ir vaikų šeimų. Šeima yra svarbiausia vaiko ugdymo(si) aplinka, todėl mokykloje siekiama kurti artimą, partnerišką ryšį su tėvais (globėjais), skatinant bendrystę, atvirumą ir abipusį veiklos planavimą bei refleksiją.

- Šeimos kaip ugdymo(si) partnerės: Mokykla vertina ir pripažįsta šeimos vaidmenį vaiko ugdymo(si) procese. Tėvai (globėjai) kviečiami dalyvauti vaiko ugdymo(si) planavime, stebėjimuose, vertinime ir veiklose, susijusiose su vaiko pasiekimais.
- Tikslingas bendravimas: Mokytojai palaiko sistemingą, pagarba ir į vaiką orientuotą požiūrą grįstą bendravimą su šeima. Informacija apie vaiko ugdymosi procesą teikiama aiškiai, savalaikiai ir abipusiai naudingai.
- Įvairios bendradarbiavimo formos: Įgyvendinamos veiklos, kurios stiprina mokyklos ir šeimos ryšį: individualūs pokalbiai, grupių susirinkimai, bendros šventės, edukaciniai užsiėmimai, tėvų iniciatyvos ir projektai.
- Vaiko gerovės stebėjimas: Mokytojai kartu su tėvais stebi vaiko socialinę, emocinę ir akademinę raidą, identifikuoja kylančius sunkumus ir, esant poreikiui, inicijuoja pagalbos priemones kartu su švietimo pagalbos specialistais.

- Atvirumas ir pagarba įvairovei: Bendravimas grindžiamas pagarba skirtingoms šeimų kultūroms, kalboms, vertybėms. Siekiama, kad kiekviena šeima jaustųsi saugi, priimta ir įtraukta į ugdymo(si) procesą.
- Tėvų švietimas ir įgalinimas: Mokykla skatina tėvų kompetencijų ugdyme stiprinimą, siūlo aktualią metodinę informaciją, organizuoja susitikimus su specialistais, edukacines veiklas ir praktinius seminarus.
- Nuoseklus grįžtamasis ryšys: Siekiama, kad grįžtamasis ryšys tarp šeimos ir mokyklos būtų abipusis, konstruktyvus ir nuolatinis. Vaiko ugdymosi pokyčius padeda vertinti kasdienės veiklos stebėjimas, pokalbiai, refleksijos formos.

Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima yra integralus ikimokyklinio ugdymo(si) proceso aspektas, kuriantis pasitikėjimu grįstą bendruomenę ir prisidedantis prie visapusiškos vaiko gerovės bei sėkmės ugdymo(si) kelyje.

4.7. Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms

Parama ugdymui(si) mokykloje – tai kryptingas mokyklos bendruomenės, švietimo pagalbos specialistų ir partnerių bendradarbiavimas, siekiant sudaryti palankiausias sąlygas vaiko žaidimui, tyrinėjimui, mokymuisi bei gerovei. Parama apima tiek individualius, tiek bendruosius vaiko raidos, ugdymosi ir emocinio augimo poreikius, taip pat mokytojo profesinės gerovės ir šeimos įsitraukimo stiprinimą.

4.7.1.1 Vaikui teikiama parama

- Stebima ir vertinama kiekvieno vaiko individuali raida ir ugdymosi procesas.
- Esant poreikiui, vaikai gauna švietimo pagalbą: logopedo, specialiojo pedagogo, psichologo ar socialinio pedagogo konsultacijas.
- Padedama atpažinti ir atliepti emocinius, socialinius, kalbinius, kognityvinius poreikius.
- Vaikui kuriamos saugios, motyvuojančios, įtraukios ugdymosi aplinkos.

4.7.1.2 Parama mokytojams

- Mokytojams teikiama metodinė, psichologinė ir profesinė parama, konsultacijos bei kvalifikacijos tobulinimo galimybės.
- Skatinamas komandinis darbas, dalijimasis patirtimi ir tarpusavio pagalba.
- Siekiama palaikyti mokytojo emocinę gerovę, profesinį augimą ir pasitenkinimą darbu.

4.7.1.3 Parama šeimai

- Teikiamos konsultacijos vaiko ugdymosi klausimais, organizuojami susitikimai su specialistais.
- Mokyklos bendruomenė padeda šeimoms susipažinti su ugdymo(si) tikslu, metodais, veiklomis.
- Kuriama šeimai draugiška aplinka, kurioje tėvai jaučiasi įtraukti, išgirsti ir palaikomi.

Esant poreikiui, inicijuojamas bendradarbiavimas tarp skirtingų įstaigų (pvz., ugdymo, sveikatos priežiūros, socialinės paramos, vaiko teisių apsaugos). Pavyzdžiui, mokykla vykdo kolegialų tarpinstitucinį bendradarbiavimą su Vilniaus pedagogine psichologine tarnyba, Vilniaus metodiniu būreliu „Aušra“, VšĮ „Vaiko labui“, Emocinės paramos tarnyba vaikams ir paaugliams „Vaikų linija“, Vilniaus visuomenės sveikatos biuru „Vilnius sveikiau“, Vilniaus specialiuoju lopšeliu-darželiu „Čiauškutis“, Vilniaus lopšeliu-darželiu „Žemyna“, Vilniaus lopšeliu-darželiu „Gėlynas“ ir kt.

5. Vaikų ugdymosi pažanga, ugdymosi tęstinumas

Vaikų ugdymo(si) pažanga ir tęstinumas mokykloje grindžiami nuoseklia pasiekimų stebėsenos, dokumentavimo ir analizės sistema. Jos tikslas – padėti mokytojams geriau suprasti kiekvieno vaiko individualų ugdymosi kelią, kryptingai planuoti ugdymo(si) procesą ir palaikyti tęstinumą pereinant į kitus ugdymo etapus.

5.1. Vaikų pasiekimų stebėseną ir dokumentavimas

Vaiko ugdymosi pažangos vertinimas mūsų mokykloje grindžiamas nuostata, kad kiekvienas vaikas mokosi individualiu tempu, o mokytojo užduotis – padėti jam augti, stiprinti pasitikėjimą savimi ir kurti sąlygas tobulėjimui. Taikomos trys vertinimo rūšys:

- Diagnostinis vertinimas taikomas ugdymo pradžioje – siekiant pažinti vaiką, jo interesus, poreikius ir galimybes.
- Formuojamasis vertinimas vyksta nuolat – per kasdienę veiklą, stebėjimus, vaikų refleksijas, pokalbius ir kūrybinę raišką. Jis padeda reaguoti į vaikų poreikius „čia ir dabar“.
- Apibendrinamasis vertinimas atliekamas ugdymo laikotarpio pabaigoje, siekiant įvertinti pažangą ir numatyti tolesnius ugdymo(si) žingsnius.

Vertinimas padeda individualizuoti ugdymą, planuoti prasmingas veiklas bei informuoti tėvus apie vaiko augimą. Pažangos vertinimas niekada nėra skirtas vaikų lyginimui ar reitingavimui – svarbiausia yra pažinti kiekvieną vaiką kaip unikalią asmenybę.

Vaikų ugdymosi pasiekimai fiksuojami nuosekliai stebint jų kasdienę veiklą: žaidimus, eksperimentavimą, bendravimą, saviraišką. Duomenys apie vaikų pažangą kaupiami pasiekimų aplankuose, aprašuose, skaitmeninėse laikmenose. Pasiekimai dokumentuojami trumpais komentarais, nuotraukomis, vaizdo ar garso įrašais.

Fiksuojama, ką vaikas jau geba, kokios jo stiprybės, kas kelia iššūkių, kokie galimi tolesnio ugdymo(si) žingsniai. Dokumentavimas grindžiamas etikos principais, saugant vaiko privatumą ir asmens duomenų apsaugą.

5.2. Mokytojo refleksija ir grįžtamasis ryšys

- Mokytojas veikia kaip ugdymo kokybės tyrėjas: vertina savo pedagoginius sprendimus, ugdymo(si) aplinkas ir taikomų metodų poveikį vaikų pažangai.
- Su vaikais aptariama veikla, rezultatai, skatinamas vaikų įsivertinimas, džiaugiamasi pasiekimais, stiprinamas vidinės motyvacijos pagrindas.
- Tėvams (globėjams) apie vaikų pasiekimus pranešama reguliariai, pokalbiuose aptariamos stiprybės, pažanga, tobulėjimo kryptys, numatomos pagalbos ar ugdymo stiprinimo priemonės.

5.3. Ugdymo(si) tęstinumo užtikrinimas

- Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos derinamos atsižvelgiant į vaikų raidos nuoseklumą ir ugdymo(si) principus.
- Programų dermė grindžiama sutarimu dėl ugdymo(si) sričių kompetencijų, metodų, veiklų pobūdžio ir pedagoginio požiūrio.
- Siekiama, kad vaikams perėjimas iš vieno ugdymo(si) etapo į kitą būtų sklandus, motyvuojantis ir emociškai saugus, o ankstesnė patirtis – prasmingai integruota ir toliau plėtojama.

6. Literatūra

- Piaget, J. (1952). *The Origins of Intelligence in Children*. New York: International Universities Press.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York: Macmillan.
- Costa, A. L., & Kallick, B. (2008). *Learning and leading with habits of mind: 16 essential characteristics for success*. ASCD.
- Counsell, S. L., & Hyerle, D. (2023). *Drawing out learning with Thinking Maps: A guide for teaching and assessment in Pre-K–2*. Teachers College Press.
- De Bono, E. (2008). *Mąstykl kitaip!* (P. Kruopys, Trans.). Alma littera.
- Lietuvos Respublikos Seimas. (1991). *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas* (Nr. I-1489). Prieiga: [čia](#)
- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija. (2023). *Ikimokyklinio ugdymo programos gairės*, patvirtintos 2023 m. rugsėjo 4 d. švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu Nr. V-1142. Prieiga: [čia](#)
- Rapp, W. H. (2022). *Universalaus dizaino mokymuisi taikymas praktikoje* (UAB „Vertimo namai“, Trans.). Vitae Litera.
- Ryan, T. (1990). *Thinkers Keys All*. Scribd. Prieiga: [čia](#)
- Sabaliauskienė, R., Brandišauskienė, A., Brėdikytė, M., Česnavičienė, J., & Rugevičiūtė, R. G. (2021). *Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika*. Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga: [čia](#)
- UNICEF. (n.d.). *Convention on the Rights of the Child: The text of the Convention*. Prieiga: [čia](#)

7. Priedas

7.1. Išvados apie mokyklos veiklos kokybę

Mokyklos stipriosios veiklos sritys:

1. Bendra grupės atmosfera pozityvi, grįsta maloniu bendravimu ir bendradarbiavimu (1.1.1.).
2. Vaikai naudoja įvairius patirties kaupimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), skatinančius juos tyrinėti, eksperimentuoti, savarankiškai domėtis ir būti kūrybingus (2.2.2.).
3. Ugdymo(si) aplinka yra patogi ir skatinanti imtis įvairios veiklos, individualiai, mažomis grupelėmis ar su visais grupės vaikais (3.1.1.).
4. Grupėje mokytojo taikomos kasdieninės vaikams įprastos veiklos padeda ugdytis vaikų savireguliaciją ir savarankiškumą (4.1.1.).
5. Mokytojai vertina vaikų įsitraukimo į ugdymosi procesą lygį ir, prireikus, tinkamai pritaiko veiklas, siekdami, kad visi vaikai aktyviai dalyvautų ugdymosi procese ir pasiektų pažangą (4.2.3.).
6. Mokytojai sistemingai stebi ir fiksuoja vaikų pasiekimus, dokumentuoja vaikų daromą pažangą; lygina ankstesnius vaiko pasiekimus su esamais, viešai nelygina vaikų pasiekimų tarpusavyje (5.1.1.).
7. Mokytojas supažindina šeimas su ugdymo programa, artimiausiais tikslais ir tariausi dėl bendradarbiavimo tikslams pasiekti (6.2.1.).
8. Strateginiai, metiniai planai, ugdymo programos, susitarimai dėl vaikų pasiekimų vertinimo grindžiami bendrai apmąstytu mokytojų, tėvų (globėjų), socialinių partnerių sutarimu (7.1.1.).
9. Mokytojai apmąsto ir įsivertina savo pedagoginės praktikos efektyvumą bei siekia gauti grįžtamąjį ryšį iš kitų kolegų, o prireikus stengiasi patobulinti savo pedagoginę praktiką (7.2.1.).
10. Mokyklai būdingas atviras dialogas dėl ugdymo kokybės ir tarpusavio pagalba (7.3.2.).

Mokyklos tobulintinos veiklos sritys:

1. Ugdymo(si) aplinka ir veikla pritaikyta skirtingų ugdymosi poreikių vaikams; mokytojas modifikuoja fizinę aplinką ir veiklas, teikia pagalbą, atsižvelgdamas į situacines vaikų reikmes (1.4.2.).
2. Vaikai savo iniciatyva pasirenka veiklą ir priemones, įsitraukia į veiklą ir ją plėtoja. (2.1.1.).
3. Vaikai patys inicijuoja, planuoja ir aptaria savo žaidybines patirtis (2.3.2.).
4. Mokytojas suteikia vaikų šeimų nariams galimybes mokytis vieniems iš kitų ir teikti tarpusavio pagalbą (6.1.3.).
5. Tobulinant mokyklos veiklą atsižvelgiama ir į tėvų (globėjų) nuomonę (7.4.3.).

Mokyklos veiklos kokybė įvertinta remiantis „Mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo modelio sandara“, kuri patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. V-98 „Dėl mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas, veiklos kokybės įsivertinimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“. Prieiga prie dokumento [čia](#).